
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ ВОДНИХ ПРОБЛЕМ І МЕЛІОРАЦІЇ

РАДА МОЛОДИХ УЧЕНИХ ІВПіМ НААН

**РОЛЬ МЕЛІОРАЦІЇ ТА ВОДНОГО
ГОСПОДАРСТВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЗЕМЛЕРОБСТВА**

(до 90-річчя ІВПіМ НААН)

Матеріали

Міжнародної науково-практичної

інтернет-конференції

молодих учених

20 грудня 2019 року

Київ

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту водних проблем і меліорації НААН (протокол № 15 від 26.12.2019 р.)

У збірнику опубліковано матеріали науково-практичної конференції молодих учених “Роль меліорації та водного господарства у забезпеченні сталого розвитку землеробства”, у яких висвітлено досягнення молодих учених у галузі водного господарства, меліорації та сільськогосподарського виробництва.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Ромашенко М.І., д.т.н., професор, академік НААН, директор інституту;

Шатковський А.П., д.с.-г.н., с.н.с., заступник директора з наукової роботи;

Коваленко П.І., д.т.н, професор, академік НААН, радник дирекції;

Вергунов В.А., д.с.-г.н., проф. акад. НААН, гол. наук. співробітник;

Ковальчук П.І., д.т.н., професор, гол. наук. співробітник;

Хоружий П.Д., д.т.н., професор, гол. наук. співробітник;

Тараріко Ю.О., д.с.-г.н., член-кореспондент НААН, зав. відділу;

Попов В.М., д.т.н., с.н.с., гол. наук. співробітник;

Михайлов Ю.О., д.т.н., с.н.с., гол. наук. співробітник;

Ковальчук В.П., д.т.н., с.н.с., гол. наук. співробітник

Яцюк М.В., к.геогр.н., заст. директора з наукової роботи.

Шевчук С.А., к.т.н., с.н.с., зав. відділення;

Семенко Л.О., к.с.-г. н., с.н.с., старш. наук. співробітник.

Матеріали надруковано в авторській редакції. Точка зору редакційної ради та організаційного комітету конференції не завжди збігається з позицією авторів.

© Інститут водних проблем і меліорації НААН, 2019

УДК: 635.64:633.17:63.674.6:(477.7)

УРОЖАЙНІСТЬ, ЯКІСТЬ ТА ТОВАРНІСТЬ ПЛОДІВ ОГІРКА ЗАЛЕЖНО ВІД ГІБРИДНОГО СКЛАДУ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Г.В. Карашук¹ В.П. Кобіцька²

¹кандидат с.-г. наук ДВНЗ «ХДАУ» e-mail karaschuk_gv@ukr.net

²здобувач вищої освіти другого рівня ДВНЗ «ХДАУ» e-mail ksau.kherson.ua

Огірок є стратегічною овочевою культурою для України. Не зважаючи на те, що його частка у валовому зборі основних овочевих культур не перевищує 11-12 %, його дефіцит негативно відображається на роботі консервних заводів.

Високі витрати на виробництво огірка компенсуються урожайністю, яку здатні сформувати як партенокарпічні, так і бджолозапильні гібриди вітчизняної та зарубіжної селекції. Сортимент огірка в Україні дуже різноманітний. Щороку до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, заноситься 14 % нових сортів та гібридів огірка, з них 10 % - зарубіжної селекції.

Велика кількість сортів і гетерозисних гібридів з різними строками досягання, господарськими та морфологічними ознаками, придатних для вирощування у відкритому чи захищеному ґрунті, спонукає виробників відповідально відноситися до вибору сорту чи гібрида. Відомо, що застосування елементів технології вирощування впливає на урожайність та якість плодів ринок, а, відповідно, і на збут готової продукції [1].

У відкритому ґрунті основний напрям селекції - створення високоврожайних з дружним плодоношенням гетерозисних гібридів і сортів, стійких до основних хвороб, придатних до машинного збирання і технологічної переробки [2].

Огірок представлений великою кількістю сортів і гетерозисних гібридів з різноманітними строками дозрівання господарськими і морфологічними ознаками, призначених для вирощування у відкритому та захищеному ґрунті. Тому виробникам необхідно знати хоча б основні апробаційні ознаки цієї культури, щоб правильно підібрати необхідний сорт. При цьому не можна забувати про те, що одні ознаки можуть бути змінними, залежно від умов вирощування, інші ж зберігають стабільність. [3].

Завдання і методика досліджень. Дослідження урожайності гібридів огірка різних груп стиглості при краплинному зрошенні проводили у 2017-2018 рр. в умовах Селекційно-випробувальної станції ТОВ «Агросемтех» м. Каховка Херсонської області. На дослідних ділянках господарства було висаджено 10 гібридів.

Вивчали наступні гібриди огірка: надранні - Гектор F1, Спарта F1, Аякс F1; ранні - Дельпіна F1, Кріспіна F1, Пролікс F1, Велакс F1, Джустіна F1, Нейліна F1, Платіна F1.

Закладення та проведення дослідів, відбір ґрунтових і рослинних зразків, підготовку їх до аналізу проводили згідно методичних вказівок [4].

Ґрунт дослідних ділянок чорнозем південний слабогумусоаккумулятивний.

Дослід однофакторний. Повторність досліду чотириразова, посівна площа ділянок 200 м², облікова – 50 м².

Агротехніка вирощування огірка – загальноприйнята для зрошуваних умов півдня України. Застосовувався розсадний спосіб вирощування огірка. Збирання врожаю огірка розпочинали наприкінці III д. липня і в середньому за два роки досліджень було здійснено 25 вибірок за весь період вегетації.

На основі середніх за два роки досліджень встановлено, що найбільшу кількість пікулів, корнішонів 1 та 2 групи, а також зеленців формують надранній гібрид Аякс F1 та ранні Пролікс F1 і Велакс F1 (табл. 1).

Таблиця 1 – Урожайність товарних та нетоварних плодів огірка залежно від гібридного складу, т/га (середнє за 2017-2018 рр.)

Гібриди	Товарні				Нетоварні
	пікулі (довжина 3-5 см, діаметр до 2,5 см)	корнішони 1 групи (довжина 5-7 см)	корнішони 2 групи (довжина 7-9 см)	зеленці (довжина до 12 см, діаметр до 5 см)	
Надранні					
Гектор F1 (st)	13,4	12,8	11,2	8,4	12,5
Спарта F1	13,9	13,3	11,7	8,6	13,0
Аякс F1	15,2	14,6	12,8	9,5	14,1
Ранні					
Дельпіна F1 (st)	14,0	13,4	11,8	8,7	13,1
Кріспіна F1	13,9	13,3	11,6	8,6	12,9
Пролікс F1	16,3	15,6	13,7	10,1	15,2
Велакс F ₁	15,7	15,0	13,1	9,7	14,6
Джустіна F ₁	14,4	13,7	12,0	8,9	13,4
Нейліна F ₁	14,7	14,0	12,3	9,1	13,6
Платіна F ₁	14,6	13,9	12,2	9,1	13,6

Так, урожайність найбільш цінної фракції плодів пікулів при вирощуванні надраннього гібриду Аякс F1 становила 15,2, а ранніх Пролікс F1 і Велакс F1 – 16,3 і 15,7 т/га відповідно.

Кількість нетоварних плодів майже не залежала від гібридного складу.

Довжина та діаметр плодів огірка, а також співвідношення довжини до діаметру характеризувались сортовими особливостями культури. Так, найбільшою довжина десяти плодів огірка у надранній групі була у гібриду Аякс F1 – 114,7, а у ранній – у Велакс F1 – 111,7 см. Найкоротші плоди мали гібриди Гектор F1 (st) і Кріспіна F1 та Спарта F1 – відповідно 91,7 і 91,7 см (довжина десяти плодів) (табл. 2).

Таблиця 2 – Показники якості плодів огірка залежно від гібридного складу (середнє за 2017-2018 рр.)

Гібриди	Довжина десяти штук, см	Діаметр десяти штук, см	Співвідношення довжини до діаметру	Пустоти, %
Надранні				
Гектор F1 (st)	90,7	27,2	3,3:1,0	20,0
Спарта F1	91,7	27,2	3,3:1,0	20,0
Аякс F1	114,7	34,2	3,3:1,0	0,0
Ранні				
Дельпіна F1 (st)	106,7	30,2	3,5:1,0	20,0
Кріспіна F1	91,7	29,2	3,1:1,0	10,0
Велакс F1	102,7	32,2	3,2:1,0	0,0
Пролікс F1	111,7	32,2	3,4:1,0	20,0
Джустіна F1	99,7	29,2	3,4:1,0	0,0
Нейліна F1	107,7	30,2	3,5:1,0	10,0
Платіна F1	102,7	30,2	3,3:1,0	0,0

Діаметр десяти плодів огірка варіював у межах 27,2-34,2 см залежно від гібридного складу. Так, найбільшим даний показник був у гібриду Аякс F1, а найменшим – у гібридів Спарта F1 та Гектор F1.

Наявність пустот у гібридів Аякс F1, Велакс F1, Джустіна F1 та Платіна F1 не виявлено, а гібриди Кріспіна F1 та Нейліна F1 можуть формувати до 20% пустот.

Найвищою врожайністю серед надранніх гібридів відзначився Аякс F1, який забезпечив приріст урожаю до стандарту (Гектор F1) 13,6% (табл. 3).

У ранній групі найвищу врожайність сформували гібриди Пролікс F1 і Велакс F1, відповідно 70,9 і 68,1 т/га, що більше за стандарт (Дельпіна F1) на 11,6-16,2%.

Слід зазначити, що урожайність огірка в 2017 р. досліджень була вище за урожайність у 2018 р. в середньому по гібридах на 13,7 – 20,4%, через ушкодження рослин огірка градом у період вегетації культури у 2018 р.

На основі дворічних досліджень можна стверджувати, що кращими за продуктивністю серед надранніх гібридів є Аякс F1, а у ранньостиглій групі – Пролікс F1 і Велакс F1, які можна рекомендувати для вирощування при краплинному зрошенні на чорноземі південному слабогумусоакумулятивному на півдні України.

В умовах зрошення півдня України для отримання врожайності огірка на рівні 65-70 т/га рекомендується вирощувати серед надранніх гібридів - Аякс F1, а серед ранньостиглих - Пролікс F1 і Велакс F1.

Таблиця 3 – Урожайність гібридів огірка, т/га

Гібрид	Роки досліджень		У середньому за 2017-2018 рр.
	2017	2018	
Надранні			
Гектор F ₁ (st)	63,3	53,2	58,3
Спарта F ₁	66,1	54,9	60,5
Аякс F ₁	70,9	61,4	66,2
Ранні			
Дельпіна F ₁ (st)	65,3	56,7	61,0
Кріспіна F ₁	64,9	55,6	60,3
Пролікс F ₁	75,9	65,9	70,9
Велакс F ₁	72,4	63,7	68,1
Джустіна F ₁	66,7	58,1	62,4
Нейліна F ₁	68,1	59,2	63,7
Платіна F ₁	68,4	58,3	63,4
НІР ₀₅ , т/га	3,07	2,53	

Поєднання кращих гібридів різних груп стиглості дозволяє отримувати значні економічні переваги, забезпечуючи стабільний конвеєр надходження продукції відповідно до потреб окремих сегментів ринку. Враховуючі жорсткі вимоги до якості овочевої продукції та швидке оновлення сортового складу у подальшому рекомендується взяти для досліджень інші гібриди огірка.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Практический справочник овощевода. Огурец. - К.: Юнивест Медиа, 2010. - 256 с.
2. Мещеров Э. Т. Огурцы для машинной уборки / Э. Т. Мещеров. - Сельская жизнь. - 1980. - №98. - С. 2.
3. Сыч З. Как правильно выбрать сорт (Огурец для открытого грунта) / З. Сыч, И. Бобось, В. Гопчак. // Овощеводство. – 2008. - №7. – С. 22 – 33.
4. Методика польового досліду (Зрошуване землеробство): навч. посіб. / В.О. Ушкаренко, Р.А. Вожегова, С.П. Голобородько, С.В. Коковихін.-Херсон: Грінь Д.С., 2014.-448 с.

УДК 633.52:632.9

ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ ПРОДУКЦІЇ ЛЬОНУ ОЛІЙНОГО ЗАЛЕЖНО ВІД ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ

О. В. Курач, к. с-г. н.

Інститут сільського господарства Західного Полліся, с. Шубків

e-mail: kurach18@gmail.com

Льон олійний є культурою, з якої отримують цінну технічну і харчову олію, яка швидко висихає (йодне число 165–192). Ляна олія відрізняється від інших рослинних олій високим вмістом біологічно активних незамінних